
РЕЧ ГОСТУЈУЋЕГ УРЕДНИКА

Овај број Политиколгије религије представља шест чланака на тему религије и политике у Јапану. Прва два чланка уводе у односе религије и друштвене мисли, док су остала четири истраживачки радови на тему интеракције религије и политике данас. Три рада се фокусирају на контроверзе шинтоизма и храма Јасукуни, а четврти говори о успешном политичком деловању будистичке деноминације Сока Гакаи. Метафорички говорећи, ови прилози јесу комплементарне „приче“ или сценарији онога што се тренутно дешава на религијско-политичкој сцени Јапана. Ако метафору мало проширимо, можемо рећи да се два уводна чланка баве позадином ове сцене, скицирајући верске прилике и друштвену мисао Јапана.

Сажето, ови прилози изгледају на следећи начин. Као уредник серије, ја описујем различите везе традиционалне религије у оквирима шинтоизма и будизма, које су обликовале религијску свест Јапана. Чини се да је религијска свест јапанског народа приватно и јавно слаба, те као таква, у целини одражава интерперсоналне и друштвене односе у овој земљи: поштовање за друге, али скромност и суздржаност према себи. Фуџимото Рјуџи даје широку слику послератног Јапана, указујући на то да се држава после Другог светског рата изнова открила, поново се трансформишући почетком 1970-их. Он трага за утицајем различитих праваца политичке мисли на интелигенцију: егзистенцијализам и марксизам, као и значај структурализма, психотерапије, те мисао у вези са новом религијском свешћу која се појавила у последњој четвртини 20. века. Јапан се, у међувремену, развио у потрошачко друштво. Разни примери друштвених промена утичу и на позицију која се тиче Јасукунија.

Шинја Масааки настоји да социолошки разјасни проблем Јасукунија са нагласком на улогама учесника у друштвеној пракси и на природу идеологије државног шинтоизма, која, истине ради, обједињује верско и политичко, због чега је у сукобу са Уставом који раздваја религију и државу. Он објашњава да је решење могуће само кроз престојивање међу дисонантним протагонистима овог мутног конфликта.

Тсуширо Хирофуми разматра појам „јавне религије“ и истиче сложеност Јасукунија. Користећи типолошки приступ за разумевање различитих облика интеракције међу трима друштвеним категоријама: религијом, политиком и културом, Тсуширо показује да је појам јавне религије мултидиманзионалан. У зависности од тога који актери у којој социјалној сфери (има их шест) мобилишу које друштвене ресурсе ефекат је битно другачији. Што се тиче храма Јасукуни, он сматра да различите интерпретације заиста одражавају политичко, културно или верско становиште, сугеришући да помирење још није започето.

Џон Брин се, као историчар, директно фокусира на шинто-културу и контроверзу око Јасукунија. Брин елегантно објашњава како је неколико одлука Врховног суда решило спорове у вези са шинтоизмом, што значи да преовлађује политички необавештена „конвенционална мудрост“, док сама контроверза остаје. Шинто естаблишмент и утицајни ЛДП-ови политичари експлицитно или импли-

цитно настоје да одрже у животу чежњу за империјалистичком шинто-културом.

Конечно, Окујама Мићиаки представља значајан допринос овој серији, извештавајући о последњим општим изборима у Јапану (2009) и расправљајући о главном истраживању Сока Гакаи. Окујама илуструје важност ове – једине заиста успешне – религијски утемељене политичке партије. Занимљиво је да су успех и ограничења ове партије условљени и верским и политичким факторима, али аутор закључује да ће се, без обзира на њен последњи корак уназад, верско-политички аспект Сока Гаккаи још посматрати и из њега учити.

Будући да ова серија није резултат заједничког истраживачког пројекта, већ само заједничког интересовања аутора, то је она, очигледно, обимом ограничена. Ипак, различита поглавља показују изузетну комплементарност. Поглавља која разматрају културни аспект (Баћика, Тсуширо) изражавају континуитет; поглавље о друштвеној мисли (Фуџимото) је прича о дисконтинуитету; а она која се фокусирају на политичко деловање (Шинја, Брин, Окујама), показују, или пак сугеришу, како се разговара о односу религије и политике и/или како се њиме манипулише, те како се међусобна повезаност помера напред и назад између позиција у прошлости и алтернативних погледа на садашњост. На жалост, увид на основу кога би теразије историје могле доћи у равнотежу још увек није доступан.

Реимон Баћика¹

¹ Професор емеритус Факултета за социологију универзитета Букјо у Кјоту. Био је председник Истраживачког комитета за студије будућности (RC07) Међународне социолошке асоцијације (ISA) 1997-2006. Главна дела: ко-аутор „Увод у социологију религије“ (на јапанском са М. Цушимом 1996), издавач „Традиционална култура и религија у новом добу“ (Transaction 2002), ко-издавач са М. Шулцом монографије „Вредности и култура: друштвено обликовање будућности“ (2011 излази), издавач Савремена социологија.